
Orbán Ottó

AZ AMFORA CSEREPEI

1. Róma püspöke kiközösíti az X-kromoszómát

A csetnikek génjében nem volt hibás kromoszóma,
 ők *férfiak* voltak, ahogy a nevük mondja: harcosok,
 és nem afféle élő mételyként lebzselő buzeránsok;
 öten is megdugták a nőt, akit a külvárosi konyhában találtak,
 csak előtte még három hónapos kislányát berakták a gázsütőbe,
 és alágyújtották a lángot... Az Antikrisztus kora?
 Ember ellen való vétek azt hinni, hogy bármit is megold a pánik,
 az eszeveszett visszahátrálás a múltba –
 ott is csak az égő hús szaga és az izzó örület fogad,
 csak manipulált hirműsorok helyett zsolozsmával és kereszttel –
 a könnyebbik megoldás elménket juttatja kárhozatra,
 hiába állunk lesütött szemmel az $E = mc^2$ csillagfolyója előtt,
 vesszük az erkölcs legfőbb mértékéül a vénkor aszályát –
 Isten az, aki tavasz és nyár is; nem elég bűnbakot áldozunk neki!

2. A rejtőzködő skorpió

A szörnyűség mi magunk vagyunk, a veszteségeinkkel...
 A diktatúrák füstködében egy elmosódó nőalakot követünk,
 a szabadság fűvel benőtt sírokból föllebegő kísértetét,
 míg lázasan s vacogó foggal ki nem hámozzuk igéző fátylaiból,
 hogy ágyunkban egy repedsarkú, foghíjas kurvát találjunk –
 ez minden forradalom rövid története!
 Az elme faragott képe, a szebb jövő,
 mint Bergman örült hősnőjének túlvilága,
 újra meg újra a fal s a tapéta közé szorul;
 s nem úszhatjuk meg a szembesítést, előbb vagy utóbb nekünk ront
 az ágyneműtartónkban vagy a ruhásszekrényünkben rejtőzködő skorpió;
 fényes, drótszerű szőrrel borított lábai közt, a potrohában végzi minden:
 istencsászárók, szuperhatalmak, a csúcsnál csúcsabb technika, élet, vers, szerelem –
 fekete sár a világ, csak szemfedője, a zuhógó hó fehér.

3. Tükör által homályosan

A görögök világképe célszerűen kerek, mint amforáik.
Képzeletükben az élet dolgai körbeérnek:
a vázaképen a férfi daliás farka négyezer éve áll,
s a nő arcán ugyanannyi éve ég a *Hű, ez aztán, mint a kő!*
Istenek? Emberek? Nincs köztük különbség, és ezt úgy hívjuk: remény.
De miféle reményt merithetnénk cserepekre tört korunkból?
Színről színre láttam bombaszőnyeggel borított városom ostromát,
és filmen a kis, helyi háborúkat, a sportstadion vértől vörös gyepén
egy százévesnek látszó harmincvalahány éves nőt,
aki abba örült bele... de nem, túl szörnyű, mégsem mondom el...
Néha az ablaküveg tükrében meglátom magam, és azt gondolom: – *Ki ez?*
Ki ez a földhöz szőgezett nyomorék? És akkor az arcomon átdereng az övé,
a nagy ravaszé és még nagyobb baleké, a tengerek és az árbocrúd foglyáé,
aki pellengéren ugyan, de hallja az új-év-új-lehetőség szikláján heverő szirének
énekét.

Halmai Gábor

„AZ INTOLERANCIA TOLERÁLÁSA”

„Nem értek egyet azzal, amit mond, de halálomig védelmezni fogom a jogát, hogy elmondhassa.”
Ki ne ismerné e szavakat, melyekkel Voltaire vélhetően a gyűlölt nézeteket is be kívánta vonni a kifejezés szabadságának védelmi körébe.¹ Hiszen a tolerancia igazában annak eltűrésében áll, amit rossznak tartunk. A hidegháború vége, az ideológiai megosztottság oldódása felcsillantotta a reményt, hogy bolygónk az ideológiai fundamentalizmusok uralma után a tolerancia korszakába lép. Ezt jelezte a gondolatok, vélemények üdvös sokféleségét hirdető posztmodern térhódítása a nyolcvanas években. Évezredünk utolsó évtizedében azonban sajnálatosan egyre több a jele a intoleranciának. Salman Rushdie-t regényének tartalma miatt 1989. február 14-én Irán akkori vallási vezetője, Khomeini ajatollah halálra ítélte, és az író a mai napig is a halál árnyékában kénytelen élni. Az erőszakkal való érvelés világszerte próbára teszi a szabadság barátait is: meddig tolerálják az intoleranciát, mennyi szabadságot adjanak a szabadság ellenségeinek? A szólásszabadság egykori fellegrájaiban, az amerikai campusokon például a kilencvenes években „polgárjogot” nyert az úgynevezett PC – politically correct – mozgalma, amelynek jegyében egyetemi szabályzatok tiltják meghatározott etnikai csoportokkal kapcsolatos vélemények nyilvánítását.